

g l i g o r h a ș a
comoara lui Decebal

GLIGOR HAȘA

COMOARA LUI DECEBAL

Editura Virtual

2011

ISBN(e): 978-606-599-819-3

Avertisment

Acest volum digital este prevăzut cu sisteme de siguranță anti-piratare. Multiplicarea textului sub orice formă este sancționată conform legilor penale în vigoare.

Cuprins

I. ULTIMUL DRUM	1
II. ÎN BÎRLOGUL DUȘMANULUI	11
III. SE ÎNTÂLNESC PRIETENI VECHI	23
IV. VINĂRIA LUI ZEBAL	28
V. ÎNTÂMPĂRI LA ULPIA TRAIANA.....	42
VI. BICILIS.....	60
VII. NOAPTEA NEMIREI	70
VIII. CUIBUL VULTURILOR.....	75
IX. SOLIA.....	85
X. CAPTIVI ÎN MUNȚI.....	93
XI. COMOARA	100
XII. PEȘTERA ZEILOR	107
XIII. PEDEAPSA ZEILOR	114
XIV. SCURTĂ A FOST VARA ACEEA.....	121
XV. NECUNOScutUL DIN ARENĂ.....	129
XVI. FRĂȚIA.....	139
XVII. S-AU DEZLEGAT CÎNTĂRILE	142

I. ULTIMUL DRUM

Alt drum nu mai aveau. Spre soare-răsare munții erau împânziți de arcașii cavaleriei lui Lusius Quietus, cu castre durate pe toate înălțimile; Valea Sargetiei, cu munții lăturalnici, era supravegheată de sulițașii lui Hadrianus și de garda pretoriană condusă de însuși Traian; dinspre miazănoapte străjuiau castrele ridicate cu cinci ani în urmă de legionarii generalilor Licinius Sura și Claudius Livianus. O singură cale se deschidea, îngustă și prăpăstioasă, către râul Maris, la dacii Apuli, dacă încă nu a fost tăiată de Iazigi, aliați ai romanilor.

Galopau în tăcerea înserării, cu pletele vâlurind ca norii lui Zamolxis vînzoliți de furtună. Călăreții erau îngrijorați iar caii obosiți de galopul prelungit. Despre popas nu putea fi vorba. Din urmă se apropiau, la distanță de două dealuri, călăreții decurionului Tiberius Claudius Maximus. Încă un galop de cal odihnit, apoi vadul Marisului la Cerul Băcăinți, zidurile Craivei și salvarea. Regele călărea alături. Cuvintele lui răzbăteau clar și acuma în urechile flăcăului:

„Ortis, fiule, se pare că am căzut în capcană. Dacă eu nu voi mai fi, altcineva din seminția mea sau din seminția lui Duras se va ridica în fruntea neamului dac într-o dreaptă răzbunare. Fără comoara regilor nu vom putea continua războiul, chiar dacă ieșim cu viață din această împresurare. Aliații se câștigă cu puterea armelor sau cu strălucirea aurului. Ține minte ce-ți spun și, dacă va fi să fie, du cu tine în lumea zeilor secretul meu. Aurul și argintul. le-am îngropat sub albia Sargetiei, la vadul Zimbrilor; podoabele de preț și de cult au fost ascunse de Vezina în Peștera Zeilor, sub Muntele Sacru. Îmi pun toată nădejdea în tine. Credinciosul meu Troes cunoaște bine peștera. Ca semn de încredere, iată pecetea mea. Acum nu-i timp pentru întrebări. Când ne apropiem de Maris te răzlețești de ceată și cauți să treci apa de-a călare. Nu uita, comoara nu trebuie să cadă în mâinile romanilor. Ea este toată nădejdea noastră.»

Lui Ortis i se strînsese inima. Oare Decebal nu auzise de trădarea lui Bicilis? Nu știa că Vezina luase otravă în cetatea Sarmizegetusei îndată după plecarea lor? Să-l fi cruțat sfetnicii săi de aceste noi lovituri cu care soarta nemiloasă îi urmărea pe daci? Deschise gura să vorbească dar tocmai atunci regele îi făcu semn să pornească. Ortis ezită o clipă, dădu pinteni armăsarului și se răzleți de grup. Tocmai treceau prin dreptul unui pîlc de arini. Spre dreapta, prin lanurile de grîu rămas nesecerat, cîțiva pileati și comati goneau, încercînd o diversiune. O decurie cu cai odihniți porni îndată pe urmele lor. Ortis mai avu timp să întoarcă privirea. Grosul călărimii împresura suita regelui și cîțiva arcași călăreau pe urmele sale într-un ropot tot mai apropiat. Pe malul apei se zărea un pîlc de sulițași care îl așteptau cu armele la șold. Înteți galopul. Când ajunse în dreptul lor armăsarul se opri, se înălță și lovi cu copitele în față. Ortis își eliberă picioarele din chingă și plonjă în apele galben-mîloase, printr-un salt îndelung exersat, care stîrnea uimirea la jocurile organizate anual în cinstea zeiței Dochia Mater.

Știa că este pîndit și așteptat pe amîndouă malurile. Deocamdată îl ascundea privirilor buza scobită a țărmlui, sub care bătea șuvoiul. Timpul se prelingea anevoie. Mîinile încleștate pe rădăcinile salciei începură să-i amorțească. Cîrcelul, care îi cuprinsese piciorul drept, se ridica spre șale încolăcindu-l ca un șarpe. De o parte și de alta a rîului arcașii și sulițașii prinseră să cerceteze tufă cu tufă, vârtej cu vârtej. Din cînd în cînd răzbăteau vorbe clare. Înțelese stăruința cu care era căutat. Îl confundaseră cu Dacis, nepotul lui Decebal. Se gîndi: „A reușit oare Dacis să răzbească la triburile dacilor din nord, cu solia regelui? Dar Decebal, o fi reușit să scape din împresurare?” Un fior îi străbătu trupul amorțit: „O, dacă Dacis ar ajunge la timp în fruntea războinicilor de pe Samus, Visio și Uiso și dacă Decebal ar răzbi pînă la dacii Apuli! Dacă ar scăpa și el, Ortis, cu viață, ca să ridice iarăși arma împotriva dușmanilor!..Se smulse din vârtejul gîndurilor. În apropierea locului unde se ascunsese discutau doi oșteni. Ortis își încordă auzul:

— Ne pierdem vremea, prietene, ascultă-mă pe mine. S-a înecat, iar în apele acestea adînci și leneșe trupul înecatului iese anevoie la suprafață.

— Chiar dacă ai dreptate, nu putem pleca. Claudius Maximus bănuiește că omul acesta poartă un mesaj important.

— Asta înseamnă să păzim malurile pînă dimineață și să pierdem sărbătoarea triumfului, zise celălalt cu părere de rău. Nu crezi că, de mulțumit ce va fi, Traian ne va da răsplată bună?

— Da, fără îndoială, împăratul se arată întotdeauna darnic cu oștenii credincioși și apoi, prada ce i-o va aduce comandantul nostru, viteazul Maximus, ocrotească-l toți zeii, valorează cît comoara dacilor, nu crezi?

Ortis tresări fulgerat de o bănuială groaznică: „Nu, nu poate fi cu putință! Regele regilor nu va cădea niciodată viu în mîinile romanilor. Roma nu va avea bucuria să vadă prăvălit trupul regelui nostru pe treptele templului Gemonei.”

Întunericul venea anevoie. „Oare cît să mai fie pînă la căderea nopții? Un ceas, două? Dacă ar reuși să se strecoare pînă la coșnița aceea, uitată sub malul drept de vreun pescar sau adusă de ape la inundația de toamnă”... Schimbă poziția lăsîndu-se pe spate și priponindu-se cu genunchii în adîncitura malului. Respiră adînc și rar de cîteva ori cercetînd cu priviri furișe. În jos, nimic. Schimbă poziția și cercetă în cealaltă direcție. Iarăși prinse schimb de cuvinte, de data asta într-o limbă necunoscută, și curînd observă o umbră prelungită pe apă, care încerca adîncimea cu vîrfurile suliței. Întrezări scăparea. Inspiră cu nesațiu, desprinse o glie din mal și atrase atenția sulițașului. Urmărindu-i umbra pe oglinda apei îl lăsă să se apropie și deodată îi prinse sulița și smuci cu putere. Oșteanul își pierdu echilibrul și se prăvăli cu un strigăt. Îl apucă de cureaua scutului și-l trase sub mal. Timpul începu să curgă amețitor. Trebuia să isprăvească pînă nu se apropiau ceilalți oșteni îngrijorați de soarta camaradului lor. După cîteva zvîrcoliri acesta se liniști, devenind inert și greu. Ortis se lăsă pe spate, ținîndu-l pe oștean deasupra lui, și începu să înoate anevoie către mijlocul șuvoiului care

bătea în malul stîng al insulei Uroaia, cam la cîteva zvîrlituri de suliță.

După momentele de mirare și derută, cei de pe țarm desprinseră o luntre de la brod și porniră vîslind ritmic în ajutorul camaradului, care părea că înoată fără a putea ieși din șuvoi. Ortis făcu un efort și privi peste umerii înecatului. Următorii scurtau distanța cu fiecare lovitură de vîslă. Simțea cum îl părăsesc puterile. Trupul oșteanului, cu hainele îmbibate de apă, trăgea spre fund ca o piatră de moară. Nu atît teama de moarte cît gîndul la misiunea pe care i-o încredințase Decebal îl ajută să se concentreze. Își aminti de spaima pe care o producea printre tovarășii de joacă, vara, la scăldat, cînd se scufunda sub maluri și, ținîndu-și respirația, înota la o palmă de fundul apei, ca să țîșnească asemeni unui păstrăv de munte exact acolo unde nu se aștepta nimeni. După zgomotul vîslelor aprecie distanța de barcă. Inspiră iarăși adînc și se lăsă sub apă. Barca trecu la o palmă de el. Țîșni la suprafață și o răsturnă. Atît își aducea aminte.

Din valurile tulburi, învîrtejite, se desprinse un chip de fată. Îi apropie de buze cana cu fiertură amară. O privi printre pleoapele grele ca niște lespezi. Fata avea ochi mari, albaștri și un păr negru, care îi cădea peste față în șuvițe grele. „Desigur, totul este numai o părere. Eu am murit atunci, iar acum mă aflu în împărăția lui Zamolxis, în cealaltă viață.” Sorbi cu silă băutura cu gust cunoscut. „Da, este băutura cu care m-a lecuit bătrîna Pera atunci cînd am plutit între viață și moarte, străpuns de cornul zimbrului, la vînătoarea de la Fețele Albe...” Încercă să deschidă iarăși ochii. Deodată cu privirea i se limpezeau gîndurile. Chipul fetei i se părea cunoscut. Ochii, mai ales ochii... Și șuvițele grele de păr ud. Fata Apelor... ea trebuie să fie. Se auzi chemat pe nume. Visul... Bătrîna doică Pera îi povestise că drumul spre cealaltă viață, dăruită de zei, este ca o călătorie în vis. Încercă să-și concentreze gîndurile. Simți iarăși pe buze gustul fierturii și desluși cuvintele clare ce limpezeau geana de zare dintre halucinație și realitate.

— Ortis, Ortis. prietene, încearcă să trăiești. Trezește-te, Ortis! Sînt eu, Arcia.

Arcia... Arcia... cine era Arcia? Cu un efort dureros își adună gîndurile. Arcia...! O părere de zîmbet îi tremură pe buze. Arcia, Fata Apelor, prietena de joacă și scaldă din zilele de vară petrecute pe malul Marisului, la strîns fînul și secerat grîul... Strecură printre buze încet, abia deslușit:

— Și tu ești în împărăția lui Zamolxis, Arcia?

— Nu, Ortis, prietene. Sîntem amîndoi în coliba tatălui meu de pe insula Uroaia. Ești viu, Ortis, trăiești.

În colibă plutea mirosul înecăcios al opaițului de seu. După o noapte în care s-a zbătut între viață și moarte Ortis începea să-și revină. Cel mai mic efort îl făcea să simtă o durere ascuțită în tîmple. Ridică anevoie mîna dreaptă și o duse la cap. Era înfășurat în pînză aspră de cînepă. La tîmple simți foile mătăsoase de potbal călit. Încăpuse pe mîini bune. Arcia, deși fetișcană de cincisprezece ani, abia trecută prin ceremonialul inițierii, era socotită cea mai iscusită tămăduitoare de boli de pe întreaga vale de mijloc a Marisului. Învățase tainele ierburilor și rădăcinilor de leac de la mama sa, pe

care o știa pierdută pentru totdeauna, vîndută ca sclavă într-unui din orașele Imperiului, după primul război cu Traian. Acum, Arcia trebăluia în jurul vetrei joase pe care ardea foc mocnit. Ortis o privi ca pe o ființă de pe alte tărîmuri, înfățișîndu-se mlădie și ireală în cămașa de cînepă lipită de trup. Da, își amintea totul: despărțirea de Decebal, cavalcada cu armăsarul în spume, clipele nesfîrșite trăite sub mal, barca, urmărirea, lovitura de vîslă... Imaginile se alungau amețitor pe ecranul minții. Multe erau încă tulburi, neclare. Prin ce miracol o fi scăpat? Și dacă totuși se înșeală și se află sclav sortit batjocurei, vînzării sau arenei, undeva într-un castru roman de pe Maris?! Cu un efort dureros reuși să se sprijine într-un cot și să-și îndrepte capul spre vatra pe care flăcările înălțau limbi de balaur, înfățișînd într-o imagine străvezie, părelnică, chipul fetei. Aceasta duse arătătorul spre buze, poruncindu-i, ca în jocurile de copii, să tacă. Ortis nu putu să-i urmeze îndemnul.

— Arcia, cum am ajuns aici și unde sînt romanii?

Un rîs cristalin, cu sonoritățile zurgălăilor de la picioarele flăcăilor care joacă roată călușul la Sărbătoarea întoarcerii cîmpului la față, vibră în pereții de trestie ai colibeii.

— Știam eu că nu poți fi ascultător. Ai răbdare, Ortis. Trebuie să te odihnești. Abia te-ai înapoiat din lumea zeilor și ești foarte slăbit. Dacă taci cuminte, o să-ți povestesc totul așa cum s-a întîmplat. Și dacă făgăduiești că înghiți zeama aceasta pregătită din ierburi, miere și sînge de urs.

Ortis nu mai reuși să rostească promisiunea. Efortul îl readuse în vechea stare. Coliba începu să se clatine încet, apoi ca luată de vîrtej și, mai apoi, iarăși într-un zbor lin, moleșitor. Ar fi dorit să călătorească așa, între vis și realitate, la nesfîrșit. Pe ecranul minții apărură chipul mamei, înaltă, vînjoasă, cu păr cînepiu, așa cum o văzuse ultima dată la cetatea Costești, cînd a fost smulsă de romani de lîngă pridvorul casei... cetatea în flăcări și el, copilul de doisprezece ani, pribegit printre fiarele pădurii zile și noapți, noapți și zile, pînă a nimerit la stîna lui moș Troes de pe Muntele Tîmpu. Era plăcută starea aceasta de veghe între viață și moarte. Lăptucii norilor călători spre apus, aceeași nori neprielnici care i-au însoțit în drumul spre Craiva, îi biciuiau fața. Din mijlocul lor se înfățișa, într-un sul de lumină, chipul Marelui Zeu. În ultimii ani i-a fost dat să vadă, ca toți dacii, doar fața rea a celui stăpîn peste viață și moarte.

Căzu într-un somn greu, vecin cu neființa. Cînd s-a trezit mijeau pentru a doua oară zorii. Arcia, încercănată de atîta veghe, îl învăluia într-un zîmbet cald. Ortis deschise ochii. Ea oftă zîmbind a rîde printre lacrimi:

— Of, of, că greu a mai fost, Ortis prietene. Ce spaimă am tras. Toată noaptea te-ai luptat cu moartea. Acum sîntem sănătoși și ascultători.

Două șiraguri de lacrimi își căutau vad pe obrajii ei tineri, palizi și trași de oboseală. Ortis îi mîngîie părul cu recunoștință. Pentru părul acesta și pentru darul de a înota ca peștii o poreclise el, cu două veri în urmă, Fata Apelor. Murmură cu căldură în glas:

— Îți mulțumesc, Arcia, și Zeii cei buni să te răsplătească. Spune-mi, rogu-te, cum am ajuns

aici și unde sînt romanii? Cum am scăpat cu viață?

— Toate dintr-o dată nu le pot spune. Uite, ți-am pregătit un leac întăritor din Poala Zînei, Iarba urșilor, afine și miere de albine sălbatice. În timp ce tu sorbi pînă să putem trînti ulciorul de lespedea vetrei, ca să alungăm răul, eu îți voi povesti totul pe îndelete. Și așa, deocamdată, nu ne putem mișca de aici. Peste tot mișună romanii care te caută ca pe un vlăstar de viță regească. Astănoapte ai vorbit în somn cu Dacis și am reușit să înțeleg cîte ceva...

Ortis tresări îngrijorat.

— Nu, n-ai de ce să te temi. În mine te poți încrede. Noi doi nu sîntem numai prieteni și fii ai aceluiși neam, ci și frați de suferință. Și pe mine m-a pîndit moartea. Și eu am scăpat de romani ca și tine. La brodul Blandianei m-au împresurat urmăritorii. M-am aruncat în Maris. Am răzbit pînă aicia la adăpostul unui buștean, înghețată de frig și sleită de puteri. Mai aveam pînă la insula aceasta, pe care tata ridicase colibă de pescar, încă puțin, cînd, privind către luminișul pădurii de arini de pe malul stîng, am zărit oșteni romani. Credeam că pe mine mă așteaptă. Tocmai cînd hotărîsem să mă las pentru totdeauna înghițită de ape, ai apărut tu. La început nu știam ce se întîmplă. Galopai spre Maris. Am prins din nou puteri, crezînd că ești însoțit de luptătorii noștri. Cred că un zeu al apelor m-a ajutat să îndrept bușteanul pînă în păpurișul de la Iazul Șerpilor. În păpuriș am găsit o vîrșe de răchită. Purtînd-o deasupra capului și respirînd printr-o țevă de trestie, aș fi putut răzbi pînă la Insula Uroaia. Am ridicat capul și am privit printre împletiturile coșniței. Am văzut totul: cum erai singur, cum te-au întîmpinat sulițașii, cum ai zvîcnit peste capul armăsarului, cum ai prins să tai apa ca la întrecerile voinicești de la Sărbătoarea Nedeilor. La început inima mi se chircise pentru un oștean de-al nostru, apoi mi-am zis că acesta nu poate fi altul decît Ortis sau Dacis. Erai îmbrăcat de război și mă temeam pentru viața ta. Aș fi încercat să trec rîul, însă în locul acela șuvoiul era puternic. Te știam un bun înotător. O, dacă ai ști cu cîtă teamă am așteptat să văd ce se întîmplă! Și am așteptat cam mult. De la o vreme nu mai știam dacă trăiești sau nu. Apele sînt reci. Un blestemat de cîrcel te putea da gata. Din locul în care mă aflam nu se vedea rîpa sub care te-ai aruncat. Mi-am pierdut orice nădejde. Pe urmă... Da' stai să-mi trag sufletul și să-mi rumeg bucuria! Pe urmă l-am văzut pe roman prăvălindu-se în valuri. Îmi venea să chiui de bucurie și nu știu dacă nu am chiuit chiar. Dacă așa o fi fost, bag seama că oștenii numai de grija mea nu mai puteau trăi. M-am lăsat la fundul apei, și asta mi-o amintesc pentru că am tras cîteva înghițituri bune. Cînd am revenit deasupra valurilor i-am văzut trupul plutind către șuvoi. Atunci mi-am închipuit cam ce fel de plan ți-ai făcut. M-am desprins de mal și m-am îndreptat spre voi. Apele băteau în malul meu și valul care se forma aici m-a purtat repede către vârtejul ce se rotea către mijlocul rîului. Am ajuns cam în același timp cu barca. Uitasem că și eu mă aflam în primejdie. Noroc că urmăritorii tăi nu-mi luară seama. După ce te-a lovit sulițașul de la cîrmă am slobozit coșnița și m-am scufundat după tine. Am avut noroc. La cîteva sulițe mai la vale apele cădeau în Bulboana înecaților, unde chiar Zîna a apelor dacă aș fi fost nu te-aș

fi găsit.

Arcia povestea trăind cu toate gesturile și trăsăturile feței împlinirea. Acuma zîmbea liniștită. Apucă cu amîndouă mîinile toartele unui ulcior înnegrit de vreme și înghiți cu nesațiu. I-l întinse apoi lui Ortis:

— Ia. Face bine. Vin de mure și strugurel sălbatic plămădit cu miere. A fost bun, nu? Ei, și pe cînd s-au dezmeticit romanii, noi ne aflam între păpurișul de sub malul insulei. Prostănacii s-au ținut o vreme după coșniță și abia au reușit să scape din Bulboana înecaților. Se vede că au ghicit cum i-am tras pe sfoară pentru că s-au îndreptat înoace. Am avut destul timp să te tîrăsc în țarcul cu vipere, pe care tata le creștea pentru săgețile oștenilor arcași. Puterea, se vede că mi-au dat-o zeii, fiindcă sleită de puteri mă aflam și eu după atîtea leghe de plutit pe ape. Am stropit pămîntul din jurul tău cu zeamă de Iarbă Rea, pe urmă am ieșit în întâmpinarea romanilor.

Ortis nu reuși să-și oprească mirarea:

— Cum, așa, singură, cu mîinile goale și după toate cîte s-au întîmplat?

Fata clătină de cîteva ori sprînceana dreaptă, gest ștregăresc moștenit de la mama sa, și se îmbătoșă:

— D-apoi cum crezi?!

Rîse așezîndu-și dreapta în șoldul pornit spre împlinire, mulțumită peste poate de isprava ei.

— Aveam mîinile și picioarele încolăcite de vipere, așa cum m-ai văzut și tu la Sărbătoarea Tainelor, cînd am trecut probele de intrare în tagma tămăduitorilor de boli și a îmbîlînzitorilor de șerpi.

Se lăsă iarăși zguduită de rîs, ca după o ispravă de pomină făcută cuiva care nu se află de față și termină numai după ce își lovi genunchii cu palmele:

— Pesemne că m-au crezut smintită ori cuprinsă de duhurile zeilor potrivnici, căci au sărit în barcă îngroziți. Eu rîdeam, cîntam și jucam ademenindu-i. Unul dintre ei, probabil dac de peste Donaris, vîndut romanilor, m-a întrebat dacă nu am văzut pe nepotul regelui, pentru care se oferă recompensă bună. M-am prefăcut că nu aud bine, m-am apropiat de mal și am aruncat viperele în barcă. Unul singur a scăpat cu viață și te așteaptă legat fedeleș, sub barca pe care am răsturnat-o peste el.

De cîteva ori a încercat Ortis să pună întrebări și tot de atîtea ori Arcia i-a pus arătătorul pe buze, ocrotitor, îndemnîndu-l să tacă. În sfîrșit, iată că îi îngădui să vorbească:

— Arcia, cînd s-au petrecut toate astea?

— De atunci a asfințit de două ori soarele.

— Și încă nu s-a mai arătat nici un roman prin apropiere? De aici pînă la Ranistorum, în susul rîului și pînă la Durastorum, în jos, unde și-a stabilit Traian, cu Garda Pretoriană, cartierul general, este o distanță, de-a călare, doar de o jumătate de zi. Oricînd ne putem trezi cu ei. N-aș crede că nu-i interesează soarta unor oșteni trimiși într-o asemenea misiune. Am înțeles că nici unul nu s-a mai

înapoiat.

Arcia înclină capul, semn că are dreptate:

— Așa am gândit și eu. Nu te puteam părăsi în starea în care te aflai și nici să te iau cu mine nu puteam. Toate drumurile sînt împînzite de romani. Singura cale de scăpare rămîne tot Marisul, mai ales că avem și barca lor la îndemîină.

— Da, ideea nu e rea, numai că vadurile sînt păzite de romani și iazigi. Dacă ne-am îndrepta în susul rîului ar trebui să vîslim cîteva nopți împotriva curentului.

Obrajii Arciei se împurpurară. Glasul îi deveni cald.

— Ascultă, Ortis! Eu cunosc fiecare cot și fiecare ridicătură de prundiș. Pesemne că romanii te mai caută socotind că ești nepotul regelui. Ei cred că te-ai înecat sau te-ai ascuns în luncă. Mai bine ți-ai pierde urmele la Ranistorum. Acolo se strîng trupele care urmează să părăsească Dacia odată cu prăzile și prinșii. Folosindu-ne de vîlmășagul ăsta, cu puțină iscusință și curaj am putea pătrunde și noi în cetate. Prinsul roman este de statura ta. Tu vorbești bine limba de la Roma. Dacă te mai întremezi puțin am putea încerca. Ce zici?

— Tu te-ai gândit la toate, ca un bărbat, Arcia. Păcat că te-ai născut fată, mi-ai fi fost de mare ajutor.

Fata aplecă genele, roșind ușor:

— Zeii au hotărît, nu eu. Am făcut ce-am putut.

— Iartă, Arcia, am spus o prostie. Datorită ție trăiesc. După ce am fost cu un picior în groapă, mă simt ca un nou născut. Planul tău e o adevărată nebunie, dar merită să încercăm. Inșă, mai întîi, aș vrea să stau de vorbă cu romanul. Unde spuneai că l-ai lăsat?

— Sub barcă, pe mal, legat de-un buștean. O să ți-l aduc în colibă. De cînd a dat ochii cu viperele e blînd și ascultător ca un mieluşel.

Mai întîi l-au ospătat pe oștean cu pește din belșug. Mînca aruncînd priviri furișe, a curiozitate spre Ortis, a teamă spre Arcia. Cînd termină, Ortis îl lăasă să aștepte o vreme, apoi deschise vorba pe ocolite, așa cum a văzut că proceda Vezina-înțeleptul și oamenii săi la iscodirea prinșilor:

— Spune, romanule, din care vitează legiune faci parte de te-ai lăsat prins de o fetișcană?

Acesta, simțînd batjocura, refuză răspunsul. Arcia se strecură afară din colibă, se înapoie cu un coșuleț de nuiele în care coclăiau vipere, deschise capacul și dezlegă imediat limba oșteanului.

— Din nebiruita legiune de cavalerie a generalului Lusius Quietus, decuria viteazului Tiberius Claudius Maximus, dacule nevîrstnic.

— Nevîrstnic, ai dreptate, romanule înfumurat, dar știu că v-a tras papara ca să nu o uitați niciodată, i-o reteză cu mînie Arcia, uitînd că cel căruia i se adresase nu cunoaște limba dacilor.

Ortis rîse înveselit și continuă:

— Ești prinsul nostru, romanule, să nu uiți asta, iar pentru tine nu se află altă scăpare decît

înțelegerea. Dacă te vei arăta om de înțeles, vom mai cumpăni ce vom face cu tine, dacă nu... (îi arată coșulețul cu vipere). Știi ce s-a întâmplat cu călăreții daci urmăriți de decurionii lui Maximus?

— Sigur nu am de unde să știu. Împreună cu alți călăreți am fost trimis pe urmele tale. Știu că mai multe decurii, printre care și a noastră, trebuia să-i prindă vii pe Decebal și pe Dacis, nepotul său. Oare nu ești tu nepotul acela?

Ortis zâmbi iarăși, apoi se încruntă cu mânie:

— V-ați ânșelat, romanule. Eu sânt un simplu oștean din suita regelui, nevîrstnic cum spuneai tu, și mi-a venit așa o poftă să mă joc de-a v-ați ascunselea cu voi. Te-am întrebat dacă regele nostru a căzut prins!

— Ți-am mai spus că nu am de unde să știu, dar nu se putea să fie altfel. Îl împresuraseră trei decurii și dincolo de Maris era așteptat de călăreții iazigi, credincioșii Romei.

— Uite ce-i, romanule! Îți făgăduiesc viața dacă răspunzi fără ocolișuri întrebărilor mele.

— Sînt oștean credincios împăratului, și știu să mor la fel sau chiar mai bine ca voi...

— Dar preferi să mori pe cîmpul de luptă și nu în țarcul cu vipere, îi aminti Ortis pentru a scurta vorba.

Oșteanul privi iarăși cu teamă spre Arcia, pe care încă o mai credea întruchiparea unui duh, și acceptă învoiala:

— Aștept întrebările tale și dacă se cade, răspund, dacă nu, nu. Ți-am mai spus că nu mă tem de moarte.

— Dacă ar fi căzut prins, cum spui tu, unde urma să fie dus Decebal?

— Nădejdea ta este numai amăgire, dacule. Socot că regele vostru se află îngenuncheat la sandalele luminatului Traian, împreună cu rudele și apropiații săi, în cetatea Ranistorum. Dacă nu cumva Hadrianus le-a și îndreptat pașii către treptele dezonorării din templul Gemonei, în strălucita Romă.

— Te sfătuiesc să măsoți trufia cuvintelor, romanule, și să nu mai pui la încercare răbdarea mea. Uiți că era îndeajuns ca numele lui Decebal să fie rostit și Roma să tremure de spaimă?

Se lăsă tăcere prelungită. Ortis își stăpâni anevoie mînia și continuă cu calmul pe care de atîtea ori îl admirase la înțeleptul Vezina:

— Vei avea drum liber către ținuturile iazigilor și destul aur ca să te așezi în Panonia dacă îmi spui cine a trădat gîndul lui Decebal de a răzbi peste Maris la Dacii de Nord.

— Nimic nu mă mai oprește să-ți spun ce știu, acum cînd Traian a supus Dacia, pentru că și noi, romanii, urîm trădarea, deși nu evităm să o plătim cu denari grei. Sfetnicul său apropiat, care în repetate rînduri a dus la Roma solia lui Decebal, Bicilis a trădat. În toiul torturilor s-a arătat mai nevîrstnic ca tine și a destăinuit aproape totul.

— Ce trebuie să înțeleg prin aproape totul? grăbi Ortis întrebarea, îndemnat de o bănuială.

Romanul, ghicind motivul nerăbdării lui Ortis, prinse curaj și zîmbi ironic:

— I-a vorbit generalului Hadrianus ca un copil ascultător despre plecarea lui Decebal spre triburile din Nord, pentru a organiza o nouă rezistență, și despre comoara regilor daci.

— Minți, romanule! Nici cel mai bicisnic dac nu poate fi în stare de atîta mîrșăvie.

— Uiți sau ești prea tînăr ca să fi aflat despre necredința unor aliați și chiar șefi de triburi, care au măcinat puterea lui Decebal? Eu am făcut sub Traian și prima campanie dacică și nu mint spunîndu-ți că judec bine poporul tău, pe care am început să-l îndrăgesc. Aveam de gînd să slujesc în continuare într-o legiune din Dacia, iar la bătrînețe să întemeiez familie și gospodărie aici.

— Nu vă ajung pămînturile și femeile voastre, romanule, de rîvniți la ale noastre?

Acesta zîmbi cu tristețe și parcă în inima lui Ortis se strecură o rază de înțelegere.

— Eram copil la sînul mamei cînd părinții mei au fost smulși pentru totdeauna din țara lor. Nici măcar nu-mi amintesc dacă m-am născut la munte sau la șes.

— Dacă este așa cum spui, atunci de ce repeți răul ce ți s-a făcut, de ce ai venit cu armele împotriva noastră?

— Trebuie să trăim, iar meseria armelor nu este nici ultima și nici cea mai urîtă din care poți trăi la Roma. Ar fi fost mai cinstit să mă fi făcut negustor de sclavi, lanist ori comandant de galeră?

Oșteanul, simțind simpatia lui Ortis, și-a deschis inima și a desferecat limba. Ortis l-a mai întrebat despre localitățile unde și-au durat romanii castre, despre soarta prinșilor și drumurile pe care vor fi mînați spre Roma. Se bucură aflînd că triburile războinice de la izvoarele Marisului și de peste apa Samusului nu au putut fi supuse și că Traian se pregătește de campanie lungă. O speranță îi încolți în suflet. „Dacă ar reuși Dacis să răzbească la dacii nordici, multe se mai pot schimba în Dacia... Și dacă el, Ortis, ar putea împlini porunca lui Decebal...»

A ieșit din colibă împreună cu Arcia pentru a-i cere sfatul. Cînd s-au înapoiat, fata a așezat în fața prizonierului o ploscă cu vin. Ortis l-a îndemnat să povestească și pofta de vorbă a oșteanului creștea cu fiecare cană golită. Avea douăzeci și cinci de ani. Se numea Lisius Lavinius Procus. Slujea sub comanda decurionului Maximus, care pînă la războaiele cu dacii fusese simplu oștean. Aflase că romanii aveau de gînd să așeze capitala noii provincii la loc deschis, aproape de Tape, și că meșterii cioplitori, fierari și dulgheri, aduși din provinciile imperiului, urmau să se apuce îndată de lucru. Luminatul Traian, spunea Lavinius Procus, dorește să trăiască de acum înainte în bună pace cu dacii. După cum spunea decurionul Maximus, care a participat la ultimul sfat al comandanților, Traian nu va părăsi Dacia pînă cînd nu va supune toate triburile și va curăți munții. Știe că va fi greu și de aceea legiunea de cavalerie a lui Lusius Quietus s-a antrenat pentru această misiune trei ani în Munții Haemusului. În acest scop au și fost trimise trupe în Parangos, în Cogaion, în Carpatul de la soare-răsare și în alți munți unde s-au retras pagusurile de pe văi cu turmele și tot avutul lor. Nu, nu va fi ușor. Știe că, în timp ce Traian împresura Sarmizegetusa, dacii din Munții de Fier au atacat cohortele

care însoțeau, în drum spre Donaris, dacii prinși și că nici un roman nu a scăpat cu viață. Hadrianus a trimis oaste în urmărirea lor, dar au dispărut ca și când i-ar fi înghițit munții.

Ortis aflase destule și de acum putea să-și pună în aplicare planul.

– Lavinius Procus, deși tu și ai tăi ați luat viața multora dintre frații noștri, îți dăruim viața. Unchiul meu, care v-a cunoscut răutatea și lăcomia în patru războaie, avea o vorbă: „Un roman mort înseamnă un dac viu”. Eu mi-am făcut altă socoteală. Nu s-ar cădea să am încredere în tine, ca să nu mă căiesc mai târziu. Vei rămîne în colibă, fără hainele și armele care ne fac nouă trebuință, pînă răsare și apune de două ori soarele. Atunci va veni să te dezlege un bătrîn care trăiește în apropiere. Poartă-te față de el cu omenia pe care noi ți-am arătat-o. Între timp noi vom fi în drum spre triburile dacilor liberi, dacă zeii ne vor fi prielnici în continuare. De te întorci printre ai tăi, poți spune generalului Quietus că ai fost prinsul lui Dacis, nepotul regelui, despre care va mai auzi. Și nu uita, romanule, că te-am tratat ca pe un prieten. Ferească zeii să ne întîlnim a doua oară ca dușmani!

II. ÎN BÎRLOGUL DUȘMANULUI

Noaptea venea grea și ocrotitoare. Ortis era gata de plecare, îmbrăcat cu hainele romanului, dar Arcia îi ceru să mai aștepte. Apoi ieși să cerceteze împrejurimile. Întunericul făcuse luciul apelor una cu bolta cerului. Liniștea deplină făcea ca pașii așternuți pe nisip să scîrție ca zăpada încremenită de ger. Un sforăit de cal, o vorbă șoptită, un pas făcut greșit s-ar fi auzit hăt-departe. Totuși Arcia desprinsе barca, trecu Marisul și cercetă malul, acolo unde Ortis fusese întâmpinat de sulițași. Tocmai se pregătea să pornească îndărăt, când auzi nechezat de cal. Tresări și abia se stăpîni să nu alerge spre barcă. Se retrase în tufișurile de răchită, întinse coarda arcului și așteptă ascultîndu-și respirația. Carul Mare, aplecat într-o rîină peste pîntenul de munte al Uroiului, resfirase în dîre lăptoase întunericul. Un cal fără călăreț se apropia oprindu-se la fiecare pas, lovind pămîntul cu copita și fornăind a teamă. Cînd ajunse destul de aproape înălță capul, 6teaua din frunte fulgeră în bătaia razelor lunii și Arcia îl recunoscu. Anevoie își putu stăpîni un chiot de bucurie. Erau cunoștințe vechi. Cu doi ani în urmă, la sărbătoarea albirii pînzelor, Ortis i-l împrumutase pentru întrecerea fetelor. Era un murg zvelt și pietros din hergheliile Tyrasului, pe care Ortis îl primise în dar de la Decebal, drept răsplată pentru că el cîștigase cinci probe la ritualul de trecere în rîndul bărbaților oșteni. Arcia îi cuprinse capul ca pe al unui prieten drag, i se lipi de crupă și-i mîngîie coama împletită în ciucuri.

Îngrijorat de lipsa îndelungată a feței, Ortis ieșise la mal, cercetînd cu stăruință întunericul. Mai ales nechezul acela de cal îi făcu inima să bată cu putere. Se hotărî să treacă Marisul. Tocmai se pregătea să intre în apă cînd auzi în apropiere clipocit ușor și desprinsе din beznă silueta mlădie a fetei. Nu mai avu răbdare să se afunde în prundișul insulei și întrebă:

— Ce s-a întîmplat, Arcia? Mi s-a părut sau am auzit nechezat de cal și țipătul cîrsteiului de baltă, nepotrivit pentru această oră tîrzie?

— Nu ți s-a părut, Ortis. M-am purtat ca o femeie. Știu. Dar nu mi-am putut opri bucuria. Ți-am găsit armăsarul, șeaua și armele. Murgul, cum m-a simțit, m-a recunoscut și s-a apropiat de mine. Pesemne că romanii nu l-au putut prinde, altfel ar fi de mirare să renunțe ei la o așa mîndrețe de cal. El te-a așteptat, săracul, știind că trăiești.

— Mă bucur mult, Arcia, dar trebuia să-mi fi spus că treci Marisul. Cît ai întîrziat am stat ca pe jăratec. Se puteau întîmpla atîtea! ... Pentru bucuria pe care mi-ai făcut-o, te iert, cu condiția ca de acum înainte să nu mai faci nimic fără să-mi spui mie. Calul ne va fi de mare ajutor și planul nostru se va schimba.

— Cum, nu mai vrei să mergem la Ranistorum? Nu te gîndești că s-ar putea să dai de urmele lui Bicilis și să salvezi o parte din comoară?

— Arcia, tu de unde știi de comoară? întrebă Ortis mirat.

— Doar ți-am spus că atunci cînd te luptai cu moartea ți-ai cam dat drumul la gură. Și apoi,

nu spuneai adineaurea că ai încredere în mine ca într-un bărbat?

— Ai dreptate. Acesta e mesajul de taină cu care m-a încredințat Decebal. Dar ce îți veni să crezi că mi-am schimbat hotărîrea? Vom pleca chiar acum. Mă gîndeam doar că armăsarul meu a picat ca un dar al zeilor. E un semn bun, nu crezi? Iată ce mi-a trecut prin minte: Tu vei merge cu barca, vîslind pe lîngă țarm, pentru că vom avea nevoie și de cal și de barcă. Eu te voi însoți călare pînă în apropierea insuliței cu arini de lîngă Ranistorum. Dacă o să fie vreun pericol pe apă – doar Lavinius Procus ne-a spus că romanii construiesc broduri peste Maris lucrînd zi și noapte – avem la îndemîină calul; dacă avem necazuri pe țarm, putem folosi barca. Apoi, închipuie-ți și tu cum ar fi primit la intrarea în cetate un brav oștean din cavaleria lui Lusius Quietus, mergînd pe jos.

— Da, ai gîndit cum se cuvine. Și, ca să nu ne îndepărtăm prea mult unul de celălalt, eu voi imita din cînd în cînd strigătul bufniței, iar tu, lătratul dihorului. Ar trebui să hotărîm unde ne vom întîlni și cum vom intra în cetate.

— M-am gîndit și la asta și mi-am făcut două planuri. După ce ascunzi barca în tufișurile insulei, vii la poarta de nord a cetății. Te aștept la ruinele vinăriei lui Bituva. Te voi urca legată pe cal și voi spune străjilor că ești sclava de răziboi a decurionului Maximus care, dacă a căzut prins Decebal, precum spunea Procus, se bucură de mare trecere la Ranistorum. După ce pătrundem în cetate, tragem pe ulițe lăturalnice la hanul grecului Evrimos, prieten al unchiului meu, în casa căruia am fost cinstit ca oaspete de mai multe ori. De nu vom reuși să intrăm în cetate, încercăm să ne pierdem urmele bizuindu-ne pe iuțeala armăsarului, ca să ne strecurăm prin port dîndu-ne drept constructori de plute.

Noaptea se mai deschisese sub lumina stelelor. Au tras barca la apă și au început să vîslească către celălalt țarm, invocînd în gînd bunăvoința zeilor. Pînă în apropierea Ranistorumului toate s-au petrecut după cum plănuseră. Aici s-au despărțit. Ortis a încălecat murgul, care tremura de bucurie că-și regăsise stăpînul. Arcia a rămas în barcă. Deși auzea din cînd în cînd strigătul bufniței, la care răspundea printr-un scheunat ascuțit de dihor, Ortis își simțea inima grea. „Oare nu i se va întîmpla ceva Arciei? Și dacă da, nu va purta el vina că a îngăduit-o în această încercare? De va fi să fie nu și-ar ierta-o niciodată!” Ajunse, chinuit de griji, la ruinele vinăriei, ocolite de lume ca loc blestemat de zei– vinăria arsesse dimpreună cu stăpînul, lovită de fulgerul lui Zamolxis – și nu-și putuse desprinde gîndul de la Arcia. Îi părea rău că nu întotdeauna s-a purtat frumos cu această fetișcană cu fața smeadă și ochi de zîină, că o poreclise Fata Apelor, poreclă care o făcuse să plîngă și să nu se mai arate multă vreme printre copii la jocurile din lunca Marisului.

Un corn de lună roșie apăru la orizont, Steaua Mare anunța miezul nopții, iar Arcia nu se arăta. După socoteala lui, ar fi trebuit să ajungă la ruinele vinăriei cu un ceas mai devreme de răsăritul astrului. Pe cînd începuse să fie convins că s-a întîmplat ceva, auzi semnalul stabilit. Căldura bucuriei îi năpădi întreaga ființă și pentru o clipă uită de primejdiile care îi mai așteptau. Îi mîngîie părul

negru ca noaptea, cu un gest pe care nu și-l stăpîni, o legă grăbit cu noduri false, ca la cel mai mic efort să se poată elibera, și o săltă în șa. „Zei să fie cu noi”, rostită amîndoi deodată, și Ortis îndemnă calul.

Străjile erau toropite de băutura și somn. Poarta de nord era păzită de patru vlăjgani înarmați cu sulițe și săbii. La apropierea călărețului întîrziat unul dintre străjeri se ridică alene de pe butucii pregătiți pentru menținerea focului, săltă făclia și izbucni în rîs, atrăgînd atenția camarazilor:

— Iată unul de-al nostru care nu și-a pierdut timpul de pomană pe cărările Afroditei. Din care corp de oaste ești, prietene, și de unde vii odată cu zorii?

Ortis bănuie că străjerii sînt afumați și puși pe glume, așa că preluă tonul glumeț al străjerului:

— Sînt Lisius Lavinius Procus, prietene, din legiunea maură a generalului Lusius Quietus, decuria viteazului Maximus, și mă înapoiez din misia în care m-a trimis.

— Vrei să spui că te-a trimis după fete? glumi acesta privind către camarazii săi. Se vede că așa au orînduit zeii, unii să asude și alții să se înfrupte.

Se apropie de călăreț, o cercetă pe Arcia la lumina torței și constată:

— Plăcută povară ai, prietene. Maximus doarme la această oră, așa că haide și petrece cu noi. Vin avem din belșug, femeia ne mai lipsește.

Ortis încleștă cu mînie mînerul ghioagei de-i trosniră degetele, dar se prinse în glumă:

— Te înșeli, străjerule. Maximus petrece cu cîțiva prieteni la hanul grecului Evrimos și anume m-a trimis după fata asta, pe care a ținut-o ferită de privirile mai marilor săi în castrul Germisarei. Dar, dacă mă obligați... Decît să dorm sub cerul liber în afara zidurilor cetății, mai bine închin cu voi cîteva ulcioare cu vin.

— Să ne ferească zeii. Comandantul tău a fost onorat cu prietenia strălucitului Traian și înaintat în grad de cînd a adus în cetate capul regelui dac.

Arcia nu putu reține un strigăt de surpriză și spaimă. Ortis tresări ca ars cu fierul roșu și își mușcă buzele pînă la sînge. Un străjer mătăhălos se ridică ca împins de arcuri și se apropie de călărețul lăsat pînă acum în seama camaradului său. Ortis trase daca, dar se liniști imediat.

— Arcașule, te pomenești că fata pe care o duci pentru plăcerea lui Maximus, fie-i plăcerile nesfîrșite pe pămînt și în lumea zeilor, ne cunoaște limba?

— Fii fără grijă, e mută și surdă ca statuia Afroditei. Am pișcat-o puțin ca să nu adoarmă și să fie dedată cu plăcerile la întîlnirea cu comandantul meu. Și ca să nu cadă la bănuială lungi vorba: Prietene, am avut și eu o bucățică la fel ca asta, pradă de război, dar am dat-o ieri pe denari frumoși negustorului Heraclis. Nu știți, or fi plecat convoaiele cu prinșii?

Șiretlicul a reușit, întrucît străjerul care i-a întîmpinat glumi din nou:

— Dacă te grăbești, mai ai norocul să-i vezi ochii și să-i urezi să aibă parte de stăpîn bun. Se vede că ești boboc, camarade, nu te supăra. Ai rîvnit la bani și ai rămas fără frumusețe de fată. Noi,ăștia trecuți prin ciur și prin dîrmon, știind că vom fi cartiruiți pentru mulți ani în Dacia, am lăsat

fetele la părinții lor, la locuri ferite, ne-am ales cu ceva aur și le mai și putem vedea din când în când. Dacă spui că-ți place fata, te sfătuiesc să o ceri înapoi pînă nu crește prețul.

— Bun sfat, dar vine cam tîrziu. Aș răscumpăra-o și pe Orolea, nepoata lui Decebal, dar nu mă ține punga, glumi Ortis cu amarul în suflet, vrînd să mai afle cîte ceva din ceea ce îl interesa.

— Prea sus rîvnești, amice, îi întoarse gluma al doilea străjer, mai puțin afumat decît ceilalți. În lipsa unui rege viu, sora și nepoata acestuia pot împodobi frumos alaiul de triumf cu care va intra în Roma Hadrianus în locul împăratului. Dacă mai ai banii, ascultă-mi sfatul și ia-ți înapoi fata. Convoaiele pornesc mîine în zori, dar plutașii daci adunați de prin sate sînt niște bătrîni nevolnici și, în plus, doar se fac că lucrează. Se vede că mai trag nădejde că Dacis și Orolea pot fi eliberați de zeii pagîni, căci nu se grăbesc nici sub loviturile bicelor.

Cu toate că un val de slăbiciune îl făcu să se clatine, Ortis întrebă cu o curiozitate firească la un om al cetății:

— Spui că Dacis, puiul de lup după care ne-am omorît caii alergînd, a fost prins?

— A căzut singur în capcana lupului, îi răspunse de data aceasta străjorul mai vîrstnic, care pînă acum se mulțumise să-l privească pe Ortis cercetător. Maximus, comandantul tău, care și-a meritat răsplata împărătească, a lăsat la pîndă lîngă trupul lui Decebal o decurie de călăreți. Dacis, lupul cel tînr, aflînd despre sfîrșitul lui Decebal, a venit noaptea în fruntea unor luptători ai triburilor Apuli pentru a-i lua trupul ca să-l încredințeze, după datini, zeilor. Cu toate că s-a luptat ca un tigru nubian, pînă la urmă a căzut în mîinile noastre.

— Bună ispravă a făcut și de data asta viteazul Maximus, își dădu cu părerea Ortis.

— Bună și nu prea. Cîțiva dintre luptătorii daci au reușit să se facă nevăzuți cu trupul regelui în Muntele Cogaion.

Ortis aflase mai mult decît se așteptase de la niște străjeri. Era periculos să întindă prea mult coarda. Își îndemnă murgul spre cetate spunînd:

— Mă tem că am întîrziat cam mult și o să se supere Maximus. Sînt plecat de două zile. A fost plăcută tovărășia voastră, străjerilor. Mîine găsiți la hanul lui Evrimos două amfore cu vin plătite de Lisius Lavinius Procus din prețul fetei.

Se îndepărtă, aparent fără grabă, pierzîndu-se în întunericul primei străduțe lăturalnice. În ograda negustorului pătrunse prin poteca tainică, pierdută sub o mică cascadă acoperită cu verdeață. Arcia rămăsese cu calul între boscheții de alun, înțeleși fiind ca la cîntecul cucuvelei, repetat de trei ori, să se îndepărteze și să-l aștepte pe valea pîrîului care se prăvălea în cetate.

Ograda și vinăria erau luminate sărbătorește. Grupuri de oșteni petreceau mîncînd ciosvîrte de carne și bînd vin servit de sclave nubiene. Era o hărmălaie și un du-te-vino ca la marile bîlciuri. Unii cîntau, alții puneau pariuri și se certau în jurul meselor cu zaruri, cei mai mulți dormeau printre picioarele meselor de brad, avînd armele alături. Ortis intră în sala de ospete, boltită cu lobde susținute

de un șir de stâlpi împodobiți cu opaițe și vase de lut. Nimeni nu îl luă în seamă. După ce ochiul i se obișnuie cu lumina, desluși spre fundul sălii vreo cincisprezece oșteni, cavaleriști se pare, după pănajul coifurilor, bînd în tăcere și urmărind cu sufletul la gură ce povestea unul mai vîrstnic din capătul mesei. Acesta avea fața oacheșă și osoasă, trăsături dure cioplite cu dalta, statură herculeană, o mustăcioară deasă care începea din prelungirea unei cicatrice roșii ce-i brăzda fața în arc, de la tîmple la gură, accentuînd duritatea.

Din unghiul de întuneric unde se retrăsese, Ortis putea asculta neobservat discuția. Îi atrăseseră atenția cîteva fraze:

— Și ce ai de gînd să faci cu răsplata împăratului, bătrîne oștean?

Vocea celui din capătul mesei, căruia i se vorbise cu respect, era caldă, plăcută, în puternic contrast cu înfățișarea:

— Luminatul Traian mi l-a dat în grijă pe nemernicul Bicilis, care, auziți îndrăzneală, are neobrăzarea să ceară împăratului titlul de rege clientelar al Romei în schimbul comorii și, martori îmi sînt zeii, prieteni, că voi stoarce din el totul ca dintr-un burete. Auziți ce gogoși ieftine vinde împăratului! Cică nu știe unde a ascuns Decebal podoabele și obiectele de cult. Ascultați-mă pe mine care cunosc Dacia dinaintea războaielor cu Traian, aceste podoabe sînt mai prețioase decît aurul ascuns în albia Sargetiei. Zice că dacă l-am lăsa să caute, dar nesupravegheat, poate ar găsi o urmă. Adică ce planuri își face acest Bicilis care, deși rudă și om de încredere al regelui, a fost în stare să-l vîndă din lăcomie și sete de mărire: lăsați-mă singur singurel să hălăduiesc pe coclauri și să o șterg frumușel cu comoara, că eu în schimb vă dau promisiuni.

— Și ce spune împăratul, viteazule Maximus, în legătură cu dorința dacului vînzător? Întrebă un tinerel, abisinian după fața smeadă și părul creț ca ciulinul.

— O să-i facă voia: Procedăm ca și cu Dacis. Îi dăm impresia că este liber, în timp ce noi, adică eu și sutașii mei, îi vom cerceta pînă și somnul și visele.

— Se zvonește, intră în vorbă, răgușit și posac, un oștean cu înfățișarea de urs cenușiu, că dacii pun mare preț pe capul lui Bicilis asta. În legea lor răzbunarea urmărește trădarea pînă în gaură de șarpe. Așa că te sfătuiesc să fii atent, Maximus, prietene, ca să nu ți-l răpească de sub nas. Dacia nu va fi pacificată curînd. Zilnic auzim de cîte o lovitură fulgerătoare dată de grupuri de daci foarte tineri, sau de bătrîni, care dispar apoi fără urmă. Tu crezi că numai de dragul Daciei și a munților ei mai rămîne Traian multă vreme aici?

Din celălalt capăt al mesei, un oștean, cam de aceeași vîrstă și statură cu Maximus, puse în vorbe ironie și lipsă de respect, invidios, se pare, pe gloria celui care concentrase atenția tuturor:

— Tiberius Claudius Maximus, o fi adevărat ce se vorbește în legătură cu un copilandru din suita lui Decebal, care te-a lăsat la un vad al Marisului fără cinci călăreți și cam tot atîția pedestri? Ce te vei face cînd la locuri ferite vei avea de-a face cu cîteva duzini ca acesta?

Vorbele nu-i căzură bine lui Maximus. Ridică ulciorul, îl sorbi pînă la fund și-l făcu țândări de stîlpu după care se retrăsese Ortis.

— Dacă se spune și dacă tu apleci urechea spre astfel de vorbe, o fi adevărat. Tînărul acela, pe care trag nădejdea că l-au înghițit nămolurile și peștii Marisului, a fost ajutat de un duh rău, de un duh al apelor. Dacă ai ști ce mi-a povestit un oștean care a scăpat cu viață, nu ți-ar mai arde de glumă. Află, bătrîne Tiberius, că acel tînăr era un om-pește. Două ceasuri a stat sub apă fără să respire, ne-a înecat cinci oșteni și, luînd înfățișarea spiritului apelor ca fată încolăcită de vipere, a umplut barca cu șerpi care, spunea oșteanul – dar nu tot ce spune el este de crezare, pentru că și-a pierdut mințile – scoteau limbi de foc ca balaurii. Ca să fiu cu inima împăcată, mîine voi trimite să cerceteze locul cîțiva oșteni pricepuți care au făcut piraterie în Pontus Euxinus.

Ortis, dîndu-și seama cine este oșteanul căruia i se arată afîta cinstire, abia își putu stăpîni pornirea de a-i trimite o săgeată în inimă. Ascultase totul cu atenție și la ultimele cuvinte ale celui devenit celebru printr-o faptă mișească zîmbi gîndind: „Acum puteți cerceta mult și bine. Duhul apelor este mai aproape de voi decît puteți crede.”

Mulțumit de cele aflate se strecură ca o umbră spre cămările negustorului Evrimos. Se vede că norocul îl însoțea de cîteva zile. Negustorul se înmătase decuseară în compania lui Maximus. Elena, fata acestuia, avînd aceeași vîrstă cu Ortis, împreună cu care petrecuse cîteva veri la stîna lui moș Troes, îl crezu strigoi și era mai, mai să leșine de spaimă. A fost acest început de leșin spre norocul lui Ortis, căci altfel, de bucurie, ar fi ridicat toată casa în picioare. Și-a revenit curînd, dar spaima nu o părăsea. Aflase și ea, ca întreaga cetate, despre întîmplările de la Uroaia. Se bănuia că tînărul care s-a desprins din suita lui Decebal este Ortis și nu putea crede că acesta se afla în fața ei în carne și oase. După ce s-a convins, l-a condus într-un beci cu intrări secrete, avînd încă spaima întipărită pe față, și l-a sfătuit în grabă:

— Ortis, îmi pare rău, dar în casa noastră nu poți primi adăpost. Îmi este rușine, dar trebuie să-ți spun că tata este omul romanilor. Acum cîteva zile am ținut ascunse două prietene din neamul tău, fugite dintr-o coloană de prinși. Tata a aflat de la o sclavă nemernică și le-a dat pe mîna romanilor.

— Elena, eu și Arcia, care așteaptă în grădină, avem nevoie de sprijinul tău. Nu îți vom cere găzduire și nici să-ți primejduiești viața pentru noi. Arciei îi ești datoare cu viața, dacă îți mai amintești mușcătura de șarpe de la Peștera Neagră, mie, cu prietenia unchiului Troes, care ți-a fost ca un tată. Avem nevoie de știri despre Dacis și Orolea, de un cal și merinde pentru drum. Viața mea nu mai prețuiește nimic dacă nu știu că am făcut totul pentru salvarea lui Dacis și a Orolei.

— Ceea ce îmi ceri tu, Ortis, este aproape peste putință, dar voi face totul, cu riscul de a fi vîndută ca sclavă de tatăl meu. Cu calul va fi mai greu. Toți caii noștri au fost luați de romani pentru acțiunile de curățire în munți, cum numesc ei vînătoarea de daci, iar ocolul cu caii romanilor este păzit de străji.